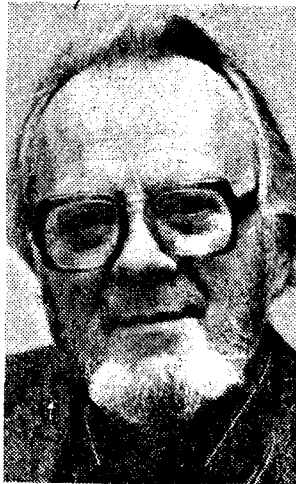

TV og 9. april

Av Sverre Hartmann

Aftenposten (motpart)
28.4.1980.

Det har pågått i Aftenpostens spalter en til dels ganske temperamentsfull debatt om forspillet til 9. april etter TV-programmet på 40-årsdagen, senest ved Kjell Arnljot Wigs innlegg fredag 25. april. Den har forevrig stillet i skyggen det radioprogram som ble kjørt parallelt med Skodvin-Brauteset som ansvarlige for regien. Og det er synd. For radioprogrammet var av en ganske annen kvalitet og stillet med pretensjoner som det i høy grad lyktes å innfri. Kjell Arnljot Wig røber en respekt for deltagertitler som — om den var begrunnet — ville gjøre det adskillig lettere å skrive en tilnærmet objektiv og troverdig historie. Han retter opp såkalte falske «fakta» i forhold til Bjørn Bjørnsen uten navns nevning: Churchill-sitatet var fra 22. ikke 28. februar. (Muligheten for trykkfeil er optisk nokså nærliggende!)

Sverre Hartmann.

I Programbladet nr. 13/14 1980 har Wig på sidene 12 og 13 en introduksjon: Før overfallet. Her forteller han oss at «Churchill personlig ga ordre til raidet mot det tyske fangeskipet «Altmark» i Jøssingfjord i mars». — Som bekjent foregikk aksjonen i midten av februar. Wig vet at storadmiral Raeder var «sjelen bak angrepet på Norge» og at det var «også Raeder, som sto bak Quislings besøk hos Hitler i desember. For Raeder, som skulle holde foredrag for Hitler 8. desember, var det en strek i regningen at Quisling ikke nådde frem for to dager senere — han hadde ikke fått visum på legasjonen!».

Admiral Raeder var neppe kommet med sitt spontane utbrudd ifølge Alfred Rosenbergs dagboknotat: «som et skjebnens vink», dersom vinket var blitt satt i regi av ham selv. Raeder hadde da heller intet å gjøre med innbydelsen til major Quisling. At han introduserte Quisling og Hagelin etter at herrene var kommet til Berlin, er en annen sak. Wig skirver uten anydning til motforestilling at den tyske «operative planleg-

ging i sjøkrigsledelsen og overkommandoen forutsatte at det ikke fantes planer fra vestmaktene side». Påstanden røber en bemerkelsesverdig uvitenhet 40 år etter begivenhetene. Tanken på allierte planer var ikke mere fraværende enn at von Falkenhorsts stab — Gruppe XXI — fikk i oppdrag å utarbeide en «minimumsplan» for det tilfelle at det lyktes vestmaktene å gå i land først. Og at denne frykt var tilstede, avspelles til evidens i de samtidige kilder.

Som underholdning var TV-programmet den 9. april ikke dårlig, om enn noe melodramatisk etter min smak. Men som et bidrag til å forklare den historiske sammenheng på faglig grunnlag holder det dessverre ikke mål. Slurv og usøyaktigheter i detaljene kommer i tillegg og er ikke uten betydning det være seg for analysen eller når man skal bedømme helheten. Derfor skal jeg bare nevne til slutt at den oberst Piekenbrock som førte den fortrolige samtalen med Quisling på hotell D'Angleterre i København, ikke het Piekenbrock og at dagen for møtet ikke var den 4., men den 3. april.

Forsvar med brukket rygg var årsaken -!

Oberstløytnant G. Holtfodt, Bærum

Aftenposten (motpart)
16.4.1980.

Aftenposten hadde i 1965 en glimrende artikkelserie: «Før krigen kom». Det er forbausede at Aftenposten 15 år senere slipper til en ung historiker som ser det som sin hovedoppgave å bortforklare den skjebnesvangre rolle utenriksminister Koht spilte fra 1935 og frem til natten til den 9. april 1940. Det var først da minister Bræuer tropet opp med sin note natten til den 9. april at Koht våknet, tross alle de varsler han hadde fått på forhånd. Hitler regnet selv angrepet på Norge for noe av det mest hasardiøse han hadde innlegg seg på. Angrepet måtte skje over havet og gjennom luften, og han hadde begrenset tonnasje til rådighet. Det kan derfor overhodet ikke sammenlignes med angrepet på Polen og Frankrike.

At en av grunnene til at Hitler

angrep, var at han trengte en operasjon mens Wehrmacht ventet på at vestoffensiven skulle bli mulig, er rene tøv.

Angrepet ble satt i gang fordi han ble overbevist om at Norge hverken kunne eller ville forsvare sin nøytralitet og fordi han ville sikre seg den strategisk viktige norske kystlinje.

Det militære vakuum i Norge fristet stormaktene og det ble tykt. Et bedre norsk forsvar, i likhet med det vi hadde under den første verdenskrig, ville ført til at tyskerne ikke hadde våget et angrep med snaue 10 000 mann i første angrepsbølge.

Kommanderende general Holtfodt uttalte i 1929 om den nye og dårlige forsvarsordning som Mowinckel fikk gjennomført bl. a.:

«Vår beliggenhet er heldigvis

slik at det ikke kan bli noe livsspørsmål for noen stormakt å komme i besittelse av noen del av vårt territorium, men vel en fordel hvis det kan nås uten altfor store ofre.»

Denne advarsel ble fulgt opp av en rekke andre helt frem til 9. april 1940. Men Forsvaret lå fremdeles med brukket rygg og den forutseende utenriksledelse som skulle varsle minst 6 måneder før krig brøt ut, ga intet varsel.

Krigsutbruddet 1/9-1939 førte heller ikke til at det ble tatt et krafttak for å nytte de syv måneder skjebnen ga oss frem til 9/4 1940. Nøytralitetsvernet var svakt og helt utilstrekkelig, ingen miner ble lagt ut.

Aftenposten skrev 20/3 1965: «Norges svake forsvar ble vår bane — vi maktet ikke å hevde nøytraliteten.»

103824